

ЗАТВЕРДЖЕНО
педагогічною радою
Добровеличківського ліцею «Гармонія»
Добровеличківської селищної ради
Кіровоградської області
Протокол №7 від 31.08.2023 р.

ПРОГРАМА

**«Подолання освітніх втрат, викликаних особливостями
організації освітнього процесу в 2020-2023 роках
в Добровеличківському ліцеї «Гармонія»»
на 2023/2024 навчальний рік**

2023 рік

Програма
«Подолання освітніх втрат, викликаних особливостями
організації освітнього процесу в 2020-2023 роках
в Добровеличківському ліцеї «Гармонія» Добровеличківської селищної ради»
на 2023/2024 навчальний рік

I. Загальні положення

У Законі України «Про освіту» зазначається, що «освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави» .

Право громадян на якісну та доступну освіту закріплено Конституцією та законами України.

З 2020 року у зв'язку з карантинними заходами, пов'язаними з початком пандемії COVID-19, перед українською, як і світовою системою освіти в цілому, постали виклики, визначені міжнародними організаціями та провідними експертами як одна з найбільших проблем і загроз, спричинених світовою пандемією.

Найбільше постраждала і все ще страждає освітня система України, адже значна частина українського учнівства не може повернутися до нормального режиму навчання вже більш ніж упродовж трьох років: спочатку на заваді цьому була пандемія COVID-19, а з лютого 2022 року – повномасштабна агресія російської федерації проти України. Освітні втрати українського учнівства можуть у підсумку перевищити всі модельовані показники.

Не є виключенням і Кривий Ріг. Органами місцевого самоврядування, управління, освітянами міста зроблено дуже багато, щоб адаптувати освітній процес до нових реалій. Але такі фактори як: тривале дистанційне навчання; зміна здобувачами освіти місця проживання; зміни в контингенті дітей, учнів і педагогів; недостатня забезпеченість учасників освітнього процесу електронними засобами, необхідними для онлайн-навчання; повітряні тривоги (наслідком яких є загальні втрати в навчальному часі); відключення електроенергії, відсутність Інтернету; нестабільний емоційний стан дітей, неготовність і психологічна неспроможність значної частини здобувачів освіти до самоорганізації, самоконтролю та самоосвіти; недостатня об'єктивність оцінювання результатів освітньої діяльності учнів, що пов'язано серед іншого з несформованістю почуття відповідальності та академічної доброчесності в учнів та їх батьків – мають свої негативні наслідки, які в першу чергу виражаються освітніми втратами.

Освітні втрати носять комплексний зміст. Крім навчальних втрат, найбільш яскраво вираженими є виховні, фізичні, психологічні та соціокультурні.

Наслідком освітніх втрат можуть бути незворотні негативні процеси: як на рівні окремої особистості, так і соціуму в цілому.

Навчальні втрати (прогалини в знаннях здобувачів освіти, незасвоєння ними матеріалу на рівні державних стандартів на певному рівні освіти) зумовлять ще більші втрати на наступних етапах навчання. Масовий характер навчальних втрат у підсумку негативно вплине на загальний рівень освіченості громадян країни, їх здатність до комунікації, соціалізації, подальшого професійного становлення. І це в підсумку позначиться на добробуті цілого суспільства: призведе до серйозних економічних та соціальних наслідків у майбутньому.

Режим онлайн-навчання під час пандемії та війни негативно вплинув на здоров'я здобувачів освіти. Малорухомий спосіб життя, надмірне навантаження на зір негативно позначилися на здоров'ї учасників освітнього процесу.

Нестача спілкування з педагогами та ровесниками, психологічні травми, викликані воєнними подіями в країні, негативно вплинули на психоемоційний стан здобувачів освіти. Це у свою чергу може призвести до внутрішніх конфліктів дітей та підлітків, підвищити їх рівень тривожності, сформувати страхи, знизити мотивацію до навчання, погіршити пам'ять та розумову діяльність, вплинути на зниження рівня соціалізації та подальші відносини із соціумом.

Суттєвий вплив на формування всебічно розвиненої, національно свідомої, соціально активної особистості має організація виховної роботи в закладі освіти, результативність якої втрачається в онлайн-умовах. Тривале дистанційне навчання призвело до втрати живого учнівського середовища, яке формує в здобувачів освіти м'які навички.

У подоланні виховних втрат потрібно вибудувати виховний процес таким чином, щоб він став невіддільним складником освітнього процесу орієнтованим на загальнолюдські цінності. Виховання повинно бути наскрізною лінією роботи закладу освіти, її не можна й не треба відділяти від стратегії розвитку закладу.

Незважаючи на воєнний стан, сьогодення вимагає від нас максимальної згуртованості та консолідації зусиль для прийняття виважених ефективних рішень й заходів щодо подолання освітніх втрат. Як один із шляхів побудови в освітньому просторі ефективної системи подолання навчальних, виховних, фізичних та психологічних втрат вихованців, учнів пропонується програма «Подолання освітніх втрат, викликаних особливостями організації освітнього процесу в 2020-2023 роках» (надалі – Програма).

Програма розрахована на 2023/2024 навчальний рік.

Усі визначені Програмою заходи відповідають державній соціальній політиці й узгоджуються з основними положеннями Конвенції ООН про права дитини та іншими міжнародними документами.

Програма має відкритий характер, може корегуватися, конкретизуватися, змінюватися, доповнюватися в залежності від реальних умов. Упровадження Програми не виключає також реалізацію інших програм і проєктів, може синтезуватися та інтегруватися з ними.

II. Мета та основні завдання

Метою Програми є реалізація заходів, спрямованих на подолання освітніх втрат учнів, викликаних особливостями організації освітнього процесу в 2020-2023 роках.

Цієї мети передбачається досягти шляхом вирішення таких основних завдань:

- розробка науково-теоретичних засад та відповідних їм консультативно-методичних рекомендацій і заходів, спрямованих на подолання освітніх втрат здобувачів освіти;

- розроблення інструментарію для діагностування рівня опанування учнями навчального матеріалу, яким вони оволодівали в умовах воєнного часу самостійно або з використанням технологій дистанційного навчання та запровадження коригуючого навчання;

- організація консультативно-методичної роботи з підготовки та стимулювання педагогічних працівників ліцею до подолання освітніх втрат учнів (навчальних, виховних, фізичних, психологічних), опанування навичками гнучкого планування;

- ознайомлення педагогічних працівників із можливостями впровадження різноманітних видів профілактичної, фізкультурно-оздоровчої та здоров'язбережувальної діяльності для збереження і зміцнення здоров'я вихованців, учнів під час уроків;

- підвищення мотивації здобувачів освіти до фізичної активності;

- забезпечення комплексної психологічної й емоційної підтримки учасників освітнього процесу в умовах війни та в повоєнний час;

- адаптація освітніх стратегій та освітнього процесу до індивідуальних потреб здобувачів освіти, враховуючи рівень їх навчальних втрат, місце проживання, соціальні ресурси родин, отриманий дітьми та підлітками травматичний досвід тощо;

- консолідація й ефективне використання наявних ресурсів для створення та результативного функціонування системи з подолання освітніх втрат дітей, учнів;
- мінімізація освітніх втрат та підвищення якості надання освітніх послуг;
- інтеграція у міжнародний освітній простір з питань подолання освітніх втрат.

III. Очікувані результати

Виконання основних завдань і заходів Програми забезпечить:

- підвищення професійної компетентності та мотивації педагогічних працівників закладу освіти до подолання освітніх втрат учнів (навчальних, виховних, фізичних, психологічних, соціокультурних);
- спрямування професійних спільнот педагогічних працівників на обмін досвідом та інструментарієм щодо подолання освітніх втрат, впровадження кращого вітчизняного та міжнародного досвіду з цього питання;
- створення в закладі освіти дієвої системи з подолання освітніх втрат здобувачів освіти;
- здійснення якісної діагностики та оцінювання освітніх втрат, системне запровадження коригуючого навчання (коригування та подолання навчальних, виховних, фізичних і психологічних втрат);
- адаптацію освітніх стратегій, освітніх програм та освітнього процесу до індивідуальних потреб здобувачів освіти;
- підвищення мотивації здобувачів освіти до навчання; їх оволодіння навичками самоаналізу, самонавчання;
- покращення академічної успішності, психічного, емоційного та фізичного здоров'я здобувачів освіти;
- мінімізацію освітніх втрат та підвищення якості надання освітніх послуг.

IV. Перелік основних чинних нормативних документів організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та створення в них безпечних умов

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Закон України «Про освіту».
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту».
4. Закон України від 28.04.2022 №7325 «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану».

5. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».
6. Закон України «Про охорону праці».
7. Указ Президента України від 16.03.2022 №143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 №138 «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту» (зі змінами).
10. Рішення Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України «Про затвердження Рекомендацій слухань у Комітеті на тему: «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізм подолання» (протокол від 07.06.2023 №122).
11. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394 (зі змінами).
12. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 №579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 30.07.2018 за №879/32331 (зі змінами).
13. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 №1669 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 23.01.2018 за №100/31552.
14. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 №274 «Про деякі питання здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану».
15. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 №563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні».
16. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.2002 №280 «Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 08.08.2002 №639/6927 (зі змінами).
17. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.05.2007 №246 «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 23.07.2007 за №846/14113(зі змінами).

18. Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 №8, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03.02.2016 за №184/28314 (зі змінами).

19. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 №1115, затвердженим у Міністерстві юстиції України 28.09.2020 №941/35224 (зі змінами).

20. Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 №367, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05.05.2018 за №564/32016.

21. Порядок переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 №762, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за №924/27369 (зі змінами).

22. Лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 14.06.2022 №03-1870/162-2 «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти».

23. Лист Міністерства освіти і науки України від 17.05.2023 №1/6990-23 «Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та проходження осінньо-зимового періоду 2023/2024 року».

24. Лист Міністерства освіти і науки України від 26.07.2022 №1/8462-22 «Про оптимізацію виконання заходів з підготовки закладів освіти до нового навчального року та опалювального сезону в умовах воєнного стану».

25. Лист Міністерства освіти і науки України від 03.08.2023 №1/11479-23 "Про методичні рекомендації "Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації".

26. Лист Міністерства освіти і науки України від 06 вересня 2022 року №1/10258-22 Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022/2023 навчальному році «Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022/2023 навчальному році».

27. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 року №782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні».

V. Основні напрями та шляхи реалізації Програми

VI Заходи управлінського компоненту Програми

<i>№ з/п</i>	<i>Зміст заходу</i>	<i>Термін виконання</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
1.	У разі покращення безпекової ситуації у період воєнного часу на державному та регіональному рівнях вживати управлінські дії щодо зміни формату організації освітнього процесу у закладі освіти	Протягом навчального року	Адміністрація закладу.
2.	Координувати діяльність Добровеличківського ліцею «Гармонія» з використання можливостей для подолання освітніх втрат шляхом розширення участі в: - обласних, всеукраїнських, міжнародних заходах/проектах;	Протягом навчального року	Адміністрація закладу
3.	Організувати участь у масових заходах щодо популяризації наукових знань, відкриттів та винаходів, експериментальної діяльності, актуальних професій: - наукових пікніків для педагогічних працівників та учнівської молоді; - ярмарок професій;	Протягом 2024 року	Адміністрація закладу
4.	Розглянути результати виконання Програми та пропозиції щодо подальших завдань та дій на 2024/2025 навчальний рік на педраді, нарадах, круглих столах тощо.	Серпень – жовтень, 2024	Адміністрація закладу
5.	Висвітлювати в ЗМІ, на офіційному сайті закладу освіти, соціальних мережах питання кращого досвіду з використання методики, технологій, прийомів, заходів з подолання освітніх втрат під час організації освітнього процесу та навчальних досягнень здобувачів освіти в умовах воєнного періоду	Протягом навчального року	Адміністрація закладу

VII Заходи щодо подолання освітніх втрат у Добровеличківському ліцеї «Гармонія»

<i>№ з/п</i>	<i>Зміст заходу</i>	<i>Термін виконання</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>
<i>Заходи щодо подолання навчальних втрат</i>			
1.	Здійснювати консультативно-методичний супровід педагогічних працівників щодо організації освітнього процесу в умовах дистанційного та змішаного навчання, оцінювання навчальних досягнень учнів	Протягом навчального року	Заступники директора Наталія Константінова, Тамара Врадій

2.	Спланувати проведення практичних занять, майстер-класів, тренінгів для вчителів з метою оволодіння ними методами, формами, прийомами оптимального складання траєкторії подолання освітніх втрат, удосконалення навичок роботи з ресурсами, за допомогою яких можна розробляти навчальний контент (інтерактивні вправи, тести, ментальні карти, інфографіка, робочі зошити, опорні схеми, відео, анімації, онлайн-дошки для співпраці тощо)	Вересень, 2023	Заступники директора Наталія Константінова, Тамара Врадій
3.	Спланувати та організувати обмін досвідом педагогічних працівників під час засідань професійних спільнот щодо подолання освітніх втрат	Вересень (планування), 1 раз на квартал (проведення)	Педагогічні працівники закладу
4.	Розробити діагностичні завдання для визначення рівня знань учнів та вимірювання освітніх втрат з навчальних предметів	Вересень 2023	Педагогічні працівники закладу
5.	Провести діагностичні оцінювання (вимірювання), моніторинги на визначення рівня залишкових знань у здобувачів освіти; визначити зони, що потребують додаткової уваги/надолуження навчальних втрат	Вересень, жовтень 2023	Учителі-предметники
6.	Розробити загальні та індивідуальні плани надолуження навчальних втрат здобувачів освіти на основі проведеної діагностики	Вересень, жовтень 2023	Учителі-предметники
7.	Адаптувати навчальні програми до індивідуальних потреб здобувачів освіти, які отримали травматичний досвід	Протягом навчального року	Педагогічні працівники закладу
8.	Здійснити адаптивне гнучке планування, яке б передбачало перерозподіл навчального часу між темами, або розробити власні навчальні програми, коригуючи зміст та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат	Вересень, 2023	Педагогічні працівники закладу
9.	Організувати роботу прищільних (мовних, математичних, природничих тощо) таборів (майданчиків), запровадити «навчальні канікули», «канікулярні класи», «консультаційні зустрічі вихідного дня»	Жовтень, 2023 – липень, 2024	Адміністрація закладу
10.	Інтенсифікувати та спростити засвоєння навчального матеріалу за рахунок інтерактивних, компетентісно орієнтованих форм роботи, розробки карток опорних знань із предметів навчального плану (для поновлення знань) тощо	Протягом навчального року	Учителі-предметники

11.	Використовувати освітньої платформи «Всеукраїнська школа онлайн», інших інтернет-ресурсів для організації змішаного та дистанційного навчання, самоосвіти здобувачів освіти, подолання освітніх втрат	Протягом навчального року	Учителі-предметники
Заходи щодо подолання виховних втрат			
1.	Висвітлювати в ЗМІ, офіційному сайті соціальних мережах питання кращого досвіду з використання методики, технологій, прийомів, заходів з подолання виховних втрат під час організації освітнього процесу та навчальних досягнень учнівської молоді в умовах воєнного періоду	Протягом навчального року	Заступник директора Тамара Врадій
2.	Запровадити соціально-емоційне та етичне навчання для класних керівників, учителів-предметників	3 жовтня 2023 року	Заступник директора Тамара Врадій соціальний педагог Олена Борисенко
3.	Використовувати елементи соціально-емоційного та етичного навчання, діяльності з розвитку емоційного інтелекту та емпатії в учнівства. Організовувати групові активності, колективні проєкти та спільні заходи, що сприяють спілкуванню, співпраці та взаємодії між учнями	Протягом навчального року	Заступник директора Тамара Врадій соціальний педагог Олена Борисенко
4.	Спланувати проведення педагогічних та психологічних консультацій для батьків або інших законних представників дитини з питань профілактики і попередження проявів насильства, булінгу (цькування), формування ненасильницької (екологічної) моделі поведінки та вирішення конфліктів мирним шляхом	Вересень, 2023	Заступник директора Тамара Врадій, практичний психолог Наталія Бондаренко соціальний педагог Олена Бондаренко
5.	Спланувати діяльність органів учнівського самоврядування через створення та реалізацію проєктів, направлених на розвиток м'яких навичок, лідерських якостей, командної взаємодії	Вересень, 2023	Заступник директора Тамара Врадій, педагог-організатор Тетяна Сергєєва
6.	Використовувати проактивні форми і методи виховної роботи, направлені на згуртування та взаємодію колективів здобувачів освіти на рівні класу та закладу освіти (проєктна діяльність, колективні творчі справи, екскурсії, пошукова	Протягом навчального року	Заступник директора Тамара Врадій, педагог-організатор

	діяльність тощо)		Тетяна Сергєєва, класні керівники
<i>Заходи щодо подолання психологічних втрат</i>			
1.	Здійснювати управлінське консультування педагогами закладу освіти батьків дітей та учнів; використовувати активні форми партнерства між закладом і батьками з подолання освітніх втрат	Протягом навчального року	Педагоги закладу
2.	Створити банк даних корисних ресурсів для учасників освітнього процесу, спрямованих на подолання психологічних втрат на сайті закладу освіти та у соціальній мережі «Facebook»	Листопад, 2023	Практичний психолог Наталія Бондаренко Соціальний педагог Олена Борисенко
3.	Розробити цикл тренінгів з метою підвищення кваліфікації педагогічних працівників у напрямі надання першої психологічної допомоги та оволодіння сучасними технологіями її надання.	Вересень, 2023	Практичний психолог Наталія Бондаренко Соціальний педагог Олена Борисенко
4.	Спланувати навчальні тренінги в онлайн та офлайн форматах для учнів, їх батьків та педагогічних працівників щодо формування важливих навичок подолання довготривалого стресу та збереження психічного здоров'я	Вересень, 2023	Практичний психолог Наталія Бондаренко Соціальний педагог Олена Борисенко
5.	Організувати роботу постійно діючого семінару «Психоемоційна підтримка учасників освітнього процесу в умовах війни»	Жовтень, грудень 2023, березень 2024	Практичний психолог Наталія Бондаренко Соціальний педагог Олена Борисенко
6.	Організовувати тренінги та активності, що спрямовані на розвиток соціальних навичок учнів, навчання ефективному спілкуванню, конфліктному врегулюванню та співробітництву з іншими людьми.	Протягом навчального року	Практичний психолог Наталія Бондаренко Соціальний педагог Олена Борисенко
7.	Проводити тренінги з профілактики емоційного вигорання серед педагогічних	Протягом	Практичний психолог

	працівників	навчального року	Наталія Бондаренко
8.	Взяти участь у акції «День ментального здоров'я» у рамках Всесвітнього дня психічного здоров'я. Організувати спільні фізичні та психологічні активності для учасників освітнього процесу. Популяризувати підвищення рівня психічного здоров'я в сфері освіти серед учасників освітнього процесу	10 жовтня 2023 року	Практичний психолог Наталія Бондаренко Соціальний педагог Олена Борисенко
Заходи щодо подолання втрат фізичного здоров'я			
1.	Неухильно дотримуватися Санітарного регламенту для закладів освіти	Постійно	Адміністрація закладу
2.	Сприяти розвитку оптимального обсягу рухової активності дітей та підлітків в умовах очного, дистанційного, змішаного навчання, запроваджуючи під час уроків та перерв фізкультхвилинки, руханки, вправи на збереження зору та інше	Протягом навчального року	Класні керівники, вчителі фізичної культури, вчителі-предметники
3.	Організувати проведення тренінгів для учнів щодо важливості здорового способу життя, правильного харчування, фізичної активності та інших аспектів здорового способу життя. Здійснювати навчання дітей методам зняття стресу, ефективним способам розслаблення та відновлення	Жовтень, 2023 – травень, 2024	Соціальний педагог Гнатенко О.І., вчителі основ здоров'я
4.	Створити оптимальне співвідношення навчального навантаження протягом тижня, а також доцільне чергування протягом дня і тижня предметів природничого і гуманітарного циклів з уроками мистецтва, технологій і фізичної культури	Вересень, 2023, січень, 2024	Заступник директора Тамара Врадій
5.	Сприяти участі учнів закладів загальної середньої освіти у спортивних змаганнях «Олімпійська надія» з розвитку фізичної культури та спорту серед здобувачів освіти	Згідно з календарем змагань	Вчителі фізичної культури
6.	Поновити роботу спортивних секцій, майданчиків у закладах загальної середньої освіти з метою залучення учнів до фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи у позаурочний час	Протягом навчального року	Вчителі фізичної культури